

1 Inleiding

1.1 Korte aanleiding

- In de brief van uw voorganger van 27 oktober 2014 (Kamerstukken II 2014/15, 27 858, nr. 276) heeft uw voorganger toegezegd onderzoek te laten doen naar de effectiviteit van al eerder genomen maatregelen (herbeoordeling, aanscherping van de waternorm, beperking toelating en zuiveringsplicht) om normoverschrijdingen van imidacloprid in oppervlaktewater terug te dringen.
- Het Centrum voor Milieuwetenschappen van de Universiteit Leiden (CML) heeft een analyse uitgevoerd van het voorkomen van imidacloprid in het oppervlaktewater in 2014 tot en met april 2015. Er is toegespitst op gebieden, waarin in het verleden normoverschrijdingen voor imidacloprid zijn geconstateerd. De regio's zijn: kop van Noord-Holland en Bloembollenstreek (bollenregio's), Boskoop (boomkwekerijregio) en Westland en Oostland (kassenregio's).
- De verwachting was dat het invoeren van de zuiveringsplicht voor imidacloprid in mei 2014 bij goede uitvoering en naleving op termijn van één jaar tot meetbare effecten zou leiden ten aanzien van een verbetering van de waterkwaliteit, het aantal normoverschrijdingen van het oppervlaktewater in glastuinbouwgebieden zou zijn gedaald door het invoeren van de zuiveringsplicht voor imidacloprid in mei 2014.

1.2 Taakverdeling tussen departementen

U voert het woord over dit onderwerp.

2 Stand van zaken

- Er ligt een brief aan de Tweede Kamer – mede namens de staatssecretaris van IenM – over het CML-rapport aan u voor. Hierin staat het volgende:
 - De concentratie imidacloprid in het oppervlaktewater is in de onderzochte gebieden nog steeds te hoog om aan de normen te voldoen. Dit baart u zorgen.
 - Het Ctgb onderkent dat op basis van de huidige gegevens geen trendbreuk in concentraties imidacloprid kan worden aangetoond. Gezien de beperkte dataset en de beperkte meetperiode (tot maart 2015) die is onderzocht, constateert het Ctgb dat hieruit op dit moment onvoldoende kan worden afgeleid dat niet meer wordt voldaan aan de eisen voor het toelaten van een middel. Het College meent dat er op dit moment geen aanleiding is voor verder ingrijpen in de toelating.
 - Het Ctgb onderkent, in afstemming met het RIVM, dat op basis van de huidige gegevens geen duidelijke trendbreuk in concentraties imidacloprid kan worden aangetoond en er op basis van deze gegevens (nog) niet (aanvullend) ingegrepen kan worden in de toelating van middelen op basis van imidacloprid in de glastuinbouw. Hierbij speelt de onderzochte dataset in de analyse een rol, die voor het Ctgb niet toereikend is om de effectiviteit van de genomen maatregelen op een gedegen wijze te kunnen evalueren.
 - Wellicht speelt een beperkte naleving van de gestelde zuiveringseisen een belangrijke rol bij de aanhoudende normoverschrijdingen van imidacloprid in oppervlaktewater in glastuinbouwgebieden. Daarom zijn in juli jongstleden, op verzoek van de toelatinghouder, de toepassingsvoorwaarden aangescherpt waarbij imidacloprid-houdende middelen enkel onder 'gecontroleerde distributie' mogen worden verkocht. Dit moet er toe leiden dat de naleving verbetert. Door inzicht in de naleving kunnen de bestaande toelatingen in eventuele heroverweging worden genomen.
 - U hebt bij de NVWA om een nalevingsrapportage verzocht. Door inzicht in de naleving kunnen de bestaande toelatingen in eventuele heroverweging worden genomen.
 - U vindt het van groot belang dat zo snel mogelijk en met voldoende wetenschappelijke onderbouwing, duidelijk wordt of de genomen maatregelen voldoende effect hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater en of (verder) ingrijpen op de toelating gerechtvaardigd is. U

hebt het Ctgb en het CML daarom verzocht de analyse te herhalen, zodra de meetgegevens tot maart 2016 beschikbaar zijn.

- Als de normoverschrijdingen aanhouden start het Ctgb de herbeoordelingsprocedure, die kan leiden tot ingrijpen in de bestaande toelatingen. Daarnaast heeft u eigen handelingsopties om het gebruik te beperken, waarbij u wordt aangeraden uw benadering te verbreden met opties als vergroening, zuivering of gebruiksbeperkende maatregelen.
- Gezien de aanhoudende normoverschrijdingen van imidacloprid in het oppervlaktewater bent u voornemens het gebruik van imidacloprid in de glastuinbouw te verbieden als na het doorlopen van een volledig teeltseizoen blijkt dat de genomen maatregelen niet voldoende effectief zijn. Om het gebruiksverbod in dat geval direct te kunnen laten ingaan, bent u gestart met de voorbereiding van een traject voor wijziging van de AMvB.

3 Verwachte (kritiek-)punten vanuit de Kamer

U kunt de volgende (kritiek-) punten verwachten vanuit de Tweede Kamer.

3.1 Verbod op imidaclopridhoudende middelen

- U wordt verzocht imidacloprid te verbieden.

3.2 Beperkingen beschikbare data in het CML-rapport

- De Kamer zou u kunnen vragen of de geconstateerde beperkingen in de onderzochte dataset voorkomen hadden kunnen worden.
- De Kamer zou u kunnen verzoeken om bij het Ctgb aan te dringen op ingrijpen in de toelating.

3.3 Gebruiksverbod in de glastuinbouw

- U wordt verzocht om direct een gebruiksverbod in te voeren om middelen op basis van imidacloprid in de glastuinbouw te verbieden op basis van de Richtlijn 2009/128 over duurzaam gebruik van pesticiden.

4 Voorgestelde lijn

4.1 Verbod op imidaclopridhoudende middelen

- Uw ambtsvoorganger heeft het rapport aan het Ctgb voorgelegd, met het verzoek ~~te beoordelen of de monitoring een effect van de genomen maatregelen laat zien~~
- ~~dit mee te nemen in de herbeoordeling van de neonicotinoïden.~~
- Er kan op dit moment onvoldoende worden afgeleid, dat niet meer wordt voldaan aan de eisen voor het toelaten van een middel. Er is op dit moment dan ook geen rechtsgrond om in te grijpen op de toelating van imidacloprid.

4.2 Beperkingen beschikbare data in het CML-rapport

- Hier mist nog een antwoord
- Voor het ingrijpen in de toelating is aanvullend (wetenschappelijk) bewijs nodig. U hebt daarom het CML gevraagd de analyse voor de meetgegevens vanaf maart 2015 tot maart 2016 te herhalen. Hieruit moet blijken of de genomen maatregelen - zuiveringsplicht, gecontroleerde distributie - voldoende effect hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater.

4.3 Gebruiksverbod in de glastuinbouw

- U zult het effect van de maatregel gecontroleerde distributie nauwlettend volgen via de verkoop- en gebruiksgegevens van middelen op basis van imidacloprid.
- Ten behoeve van verdere maatregelen heeft u de NVWA gevraagd een nalevingsrapportage op te stellen, inclusief de bevindingen van de handhaving.
- Tevens laat u een vervolganalyse van de monitoringsgegevens tot maart 2016 in het oppervlaktewater opstellen. Deze door CML uit te voeren analyse is naar verwachting eind mei 2016 beschikbaar.

- Wanneer blijkt dat de genomen maatregelen onvoldoende effect hebben op de concentratie imidacloprid in het oppervlaktewater, zal het Ctgb ofwel adviseren over beperking van het gebruik, ofwel zelf maatregelen treffen ten aanzien van de toelating als zodanig.
- Afhankelijk van de uitkomst van de monitoring kunnen artikel 44 of art 71 worden toegepast. Artikel 44 in geval de gehalten imidacloprid in oppervlakte water niet of onvoldoende dalen, art 71 als de gehalten (sterk) zijn gestegen.
- Indien u dit onvoldoende vindt, zult u ingrijpen door middel van een gebruiksverbod.
- Voor ingrijpen in het gebruik zet u een traject in van wijziging van de AMvB. Een dergelijk traject neemt minimaal een half jaar tijd in beslag waardoor de vroegst mogelijke inwerkingtreding 1 juli 2016 is.

Opmerking [5.1.2.e]: Opm 5.1.2.e Als de 2e analyse meetgegevens tot maart betreft en CML een analyse doet (volgens de Kamerbrief zal de rapportage pas eind mei klaar zijn) en Ctgb aansluitend adviseert, dan valt 1 juli binnen de periode dat CML en Ctgb bezig zijn.

Achtergrondinformatie

Ferder genomen maatregelen

- Het Ctgb heeft in januari 2014 besluiten genomen, waarbij middelen op basis van imidacloprid in de glastuinbouw slechts nog konden worden toegelaten, als er ook een zuivering van spuiwater plaatsvond, om emissies naar oppervlaktewater te voorkomen. Dit besluit is in mei 2014 geëffectueerd en via het etiket verplicht gemaakt. De NVWA is gaan handhaven vanaf augustus 2014.
- De verwachting was dat het invoeren van de zuiveringsplicht voor imidacloprid in mei 2014 op termijn van één jaar tot meetbare effecten zou leiden ten aanzien van een verbetering van de waterkwaliteit, mits er een goede uitvoering en naleving van de maatregelen zou zijn. Naar verwachting zou dan het aantal normoverschrijdingen van imidacloprid in glastuinbouwgebieden moeten dalen. De CML-cijfers lijken ~~dit deze~~ verbetering niet te laten zien. Hierbij speelt een beperkte naleving van de gestelde zuiveringseisen mogelijk een belangrijke rol.
- U vindt het van groot belang dat de eerder genomen maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater goed worden nageleefd. Om de naleving verder en beter te borgen heeft uw voorganger mede op initiatief van de toelatinghouders, het Ctgb in juni verzocht om een tijdelijke maatregel te introduceren, namelijk 'gecontroleerde distributie' en deze te verplichten via het etiket. Dat betekent dat een middel op basis van imidacloprid slechts mag worden verkocht voor gebruik in de glastuinbouw, als door de toepasser wordt aangetoond dat er zuivering plaatsvindt die de emissie - vóór lozing op het oppervlaktewater en de riolering - sterk beperkt. De maatregel gecontroleerde distributie is per 1 augustus 2015 van kracht geworden.

CML-rapport

Het CML heeft onderzoek gedaan naar het voorkomen van imidacloprid in het Nederlandse oppervlaktewater. Er zijn drie verschillende analyses gedaan:

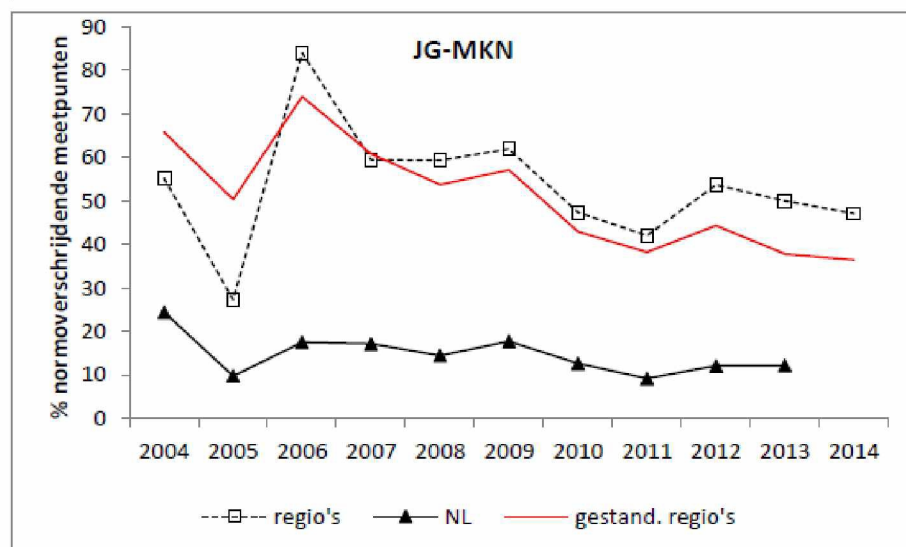
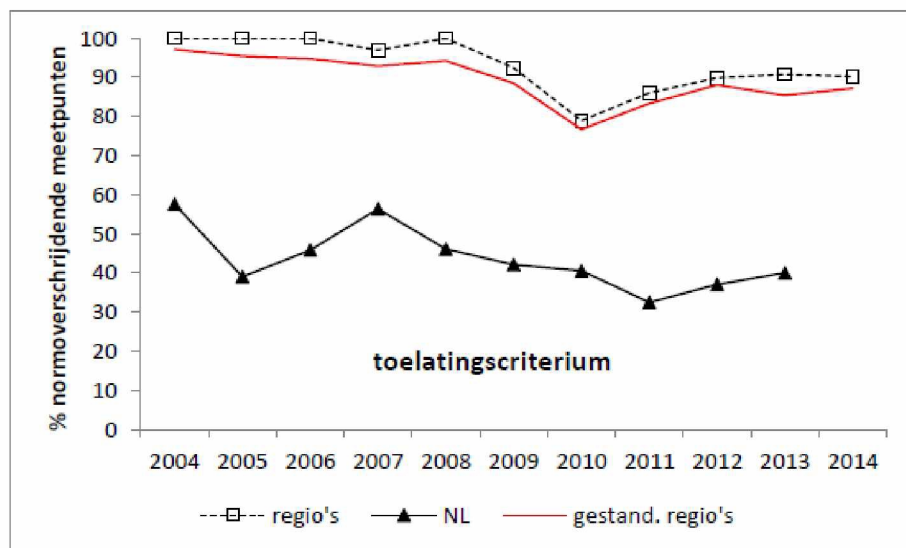
- percentage normoverschrijdende meetpunten op jaarbasis;
- gemiddelde concentraties in de periode 2004-2014;
- percentage normoverschrijdende metingen van de eerste kwartalen van de periode 2010-2015.

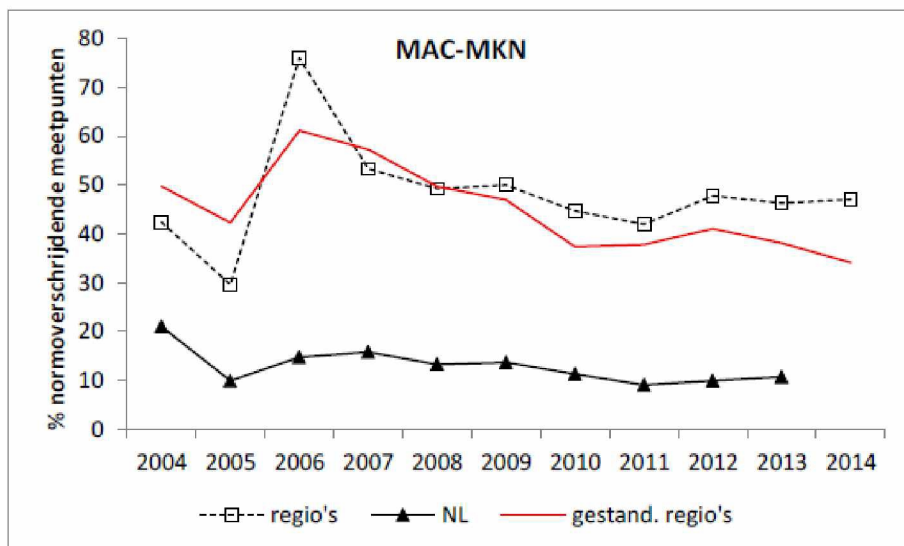
Er is getoetst aan de belangrijkste milieunormen voor het oppervlaktewater: Toelatingscriterium, JaarGemiddelde MilieuKwaliteitsNorm (JG-MKN) en Maximaal Aanvaardbare Concentratie MilieuKwaliteitsNorm (MAC-MKN).

De onderzoekers trekken de volgende conclusies:

- De resultaten van de percentages normoverschrijdende meetpunten op jaarbasis laten voor de meest strenge norm, het Toelatingscriterium, een toename zien tot ca. 90% in 2014 ten opzichte van 2013 of 2010.
- Voor de JaarGemiddelde MilieuKwaliteitsNorm is het percentage in 2014 lager dan in 2013, maar gelijk aan 2010: ca. 47%.
- Voor de Maximaal Aanvaardbare Concentratie MilieuKwaliteitsNorm is het percentage in 2014, ca. 47%, iets hoger dan in 2013 en 2010.

Dit resulteert in de volgende grafieken:

Beoordeling Ctgb

Op het verzoek van uw voorganger heeft het Ctgb het CML-rapport beoordeeld. Op basis hiervan concludeert het Ctgb, in afstemming met RIVM, als volgt:

- Op basis van de beschikbare data kan geen duidelijke afname van de concentraties imidacloprid in het oppervlaktewater worden geconstateerd.
- Hierbij speelt een beperkte naleving van de gestelde zuiveringseisen mogelijk een belangrijke rol.
- Inmiddels zijn de toepassingsvoorwaarden aangescherpt (gecontroleerde levering). Dit moet er toe leiden dat de naleving verbetert.
- Wanneer blijkt dat de genomen maatregelen onvoldoende effect hebben op de concentratie imidacloprid in het oppervlaktewater, zal het College ofwel adviseren over beperking van het gebruik, ofwel zelf maatregelen treffen ten aanzien van de toelating als zodanig.

Beperkingen van de onderzochte data

- De periode na het van kracht worden van de maatregelen, waarover meetgegevens beschikbaar zijn, is te beperkt. De monitoringsgegevens lopen tot en met de maand maart 2015. Dat is een periode van 10 maanden na ingangsdatum van het besluit en 6 maanden na de handhavingsdatum. Van deze periode vallen er bovendien 4 maanden min of meer buiten het seizoen. Dat betekent dat deze periode niet representatief is voor het gebruik.
- Bovendien moet worden aangenomen dat, nadat het gebruik gestopt is, nog nalevering van resten imidacloprid uit kassen, afvalwater of waterbodems is opgetreden. Het eerste teeltseizoen (april-september) waarin de maatregel integraal van kracht is (2015) is nog niet afgerond en dit beïnvloedt de resultaten;
- Er is sprake van het na-ijlen van emissies van imidacloprid van gebruik van vóór 1 mei 2014;
- Informatie over metingen wordt niet in een brede context geplaatst. Het is wenselijk dat gebruiksgegevens en teeltgegevens worden meegenomen voor een specifieke analyse van de effectiviteit van de opgelegde zuiveringseisen in de kasteelt.